

**YARGITAY
9. HUKUK DAİRESİ**

**Esas No. 2009/49333
Karar No. 2010/875
Tarihi: 22.01.2010**

**İlgili Kanun / Madde
5521İşMUK/2,5**

-
- ***YETKİ***
- ***İŞ MAHKEMELERİNDE YETKİNİN KAMU DÜZENİNDE OMASI***
- ***İŞ SÖZLEŞMESİNDE BELİRLENEN YETKİLİ MAHKEME KURALININ YASADA BELİRLENEN YETKİ KURALINI ORTADAN KALDIRAMAYACAĞI***

ÖZETİ: Yetkili mahkemenin belirlenmesinde önemli olan işin yapıldığı yer, bir başka anlatımla işyeri tanımına 5521 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu'nda yer verilmemiştir, işyerini tanımına 4857 sayılı İş Kanunu'nun 2. maddesinde yer verilmiştir. Buna göre "işveren tarafından mal veya hizmet üretmek amacıyla maddi olan ve olmayan unsurlar ile işçinin birlikte örgütlendiği birime işyeri denir. İşverenin işyerinde ürettiği mal veya hizmet ile nitelik yönünden bağlılığı bulunan ve aynı yönetim altında örgütlenen yerler (işyerine bağlı yerler) ile dinlenme, çocuk emzirme, yemek, uyku, yıkanma, muayene ve bakım, beden ve mesleki eğitim ve avlu gibi diğer eklentiler ve araçlar da işyerinden sayılır, işyeri, işyerine bağlı yerler, eklentiler ve araçlar ile oluşturulan iş organizasyonu kapsamında bir bütündür." Bir yer, ancak işin niteliği ve yürütümü bakımından işyerine bağlı bulunmaktaysa, o işyerinden sayılacaktır.

İş veya toplu iş sözleşmesinin tarafları, davalının yerleşim yeri ve işin yapıldığı yer dışındaki bir mahkemenin yetkili olduğuna dair düzenleme yapmaları, 5521 sayılı kanunun 5. maddesinin son cümlesi gereğince söz konusu düzenlemeyi geçersiz kılar. Bu düzenleme emredici bir kuraldır.

İş mahkemesinin yetkisi kamu düzeni ile ilgili olduğundan davalı tarafça süresinde yapılmasa da hakim tarafından kendiliğinden bu husus göz önünde bulundurulmalıdır. Bir başka anlatımla hakim, davanın her aşamasında yetki itirazını dikkate alabileceği gibi, kendisi de resen yetkisizlik kararı verebilir(Dairemizin 26.05.2008 gün ve 2008/20378 Esas, 2008/12778 Karar sayılı ilamı)

DAVA :Davacı, itirazın iptali takibin devamı ve %40 icra inkar tazminatına hükmedilmesine karar verilmesini istemiştir.

Yerel mahkeme, yetkisizlik nedeniyle davanın reddine karar vermiştir.

Hüküm süresi içinde davacı avukatı tarafından temyiz edilmiş olmakla, dava dosyası için Tetkik Hakimi K.Keleş tarafından düzenlenen rapor dinlendikten sonra dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü:

Dosya içeriğine göre, yetkili mahkemenin hangi iş mahkemesi olduğu uyuşmazlık konusudur.

Mahkemece, taraflar arasında geçerli yetki sözleşmesi ile Ankara İş mahkemelerinin yetkili kılındığı gerekçesi ile yetkisizlik kararı verilmiştir.

5521 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu 5. maddesinde iş uyuşmazlıklarında yer itibarı ile yetkili iş mahkemelerini belirlemiştir. Buna göre, "iş mahkemelerinde açılacak her dava, açıldığı tarihte dava olunanın Türk Medeni Kanunu gereğince ikametgahı sayılan yer mahkemesinde bakılabileceği gibi, işçinin işini yaptığı işyeri için yetkili mahkemede de bakılabilir. Bunlara aykırı sözleşme muteber sayılmaz."

İş mahkemelerinde yetki kuralı, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun yetki kurallarına uygun olup buna ek olarak işin yapıldığı yer, yani işyeri mahkemelerini de yetkili kılmaktadır.

İş mahkemesine açılan dava, dava tarihinde davalının ikametgâhının bulunduğu veya işçinin işini yaptığı yerdeki iş mahkemesi veya iş davalarına bakmakla görevli asliye hukuk mahkemesinde açılmalıdır.

Türk Medeni Kanunu'nun 19. maddesi uyarınca gerçek kişi yönünden "Yerleşim yeri sürekli kalma niyetiyle oturduğu yerdir". Gerçek kişi işverenin başka bir yerde yerleşmek niyetiyle oturduğu kanıtlanmadığı takdirde, kural olarak nüfusta kayıtlı olduğu yerin ikametgâh sayılması gerekir. Aynı kanununun 49. maddesi uyarınca da, "Tüzel kişinin yerleşim yeri, kuruluş belgesinde başka bir hüküm bulunmadıkça işlerinin yönetildiği yerdir. Bu yer de genelde merkezin bulunduğu yerdir(Dairemizin 23.06.2008 gün ve 2008/17468 Esas, 2008/17262 Karar sayılı ilamı).

Yetkili mahkemenin belirlenmesinde önemli olan işin yapıldığı yer, bir başka anlatımla işyeri tanımına 5521 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu'nda yer verilmemiştir, işyerini tanımına 4857 sayılı İş Kanunu'nun 2. maddesinde yer verilmiştir. Buna göre "işveren tarafından mal veya hizmet üretmek amacıyla maddi olan ve olmayan unsurlar ile işçinin birlikte örgütlendiği birime işyeri denir. İşverenin işyerinde ürettiği mal veya hizmet ile nitelik yönünden bağlılığı bulunan ve aynı yönetim altında örgütlenen yerler (işyerine bağlı yerler) ile dinlenme, çocuk emzirme, yemek, uyku, yıkanma, muayene ve bakım, beden ve mesleki eğitim ve avlu gibi diğer eklentiler ve araçlar da işyerinden sayılır, işyeri, işyerine bağlı yerler, eklentiler ve araçlar ile oluşturulan iş organizasyonu kapsamında bir bütündür." Bir yer, ancak işin niteliği ve yürütümü bakımından işyerine bağlı bulunmaktaysa, o işyerinden sayılacaktır.

İş veya toplu iş sözleşmesinin tarafları, davalının yerleşim yeri ve işin yapıldığı yer dışındaki bir mahkemenin yetkili olduğuna dair düzenleme yapmaları, 5521 sayılı kanunun 5. maddesinin son cümlesi gereğince söz konusu düzenlemeyi geçersiz kılar. Bu düzenleme emredici bir kuraldır.

İş mahkemesinin yetkisi kamu düzeni ile ilgili olduğundan davalı tarafça süresinde yapılmasa da hakim tarafından kendiliğinden bu husus göz önünde bulundurulmalıdır. Bir başka anlatımla hakim, davanın her aşamasında yetki itirazını dikkate alabileceği gibi, kendisi de resen yetkisizlik kararı verebilir(Dairemizin 26.05.2008 gün ve 2008/20378 Esas, 2008/12778 Karar sayılı ilamı).

5521 sayılı İş Mahkemelerinin i uyuşmazlıkları ile ilgili bu düzenlemesi yanında bazı maddi hukuk kuralları öngören yasalarda hangi iş mahkemelerinin yetkili olduğu açıkça düzenlenmiştir.

4857 sayılı İş Kanunu'nun 79. maddesinde komisyon kararı ile iş güvenliği yönünden işin durdurulması veya işyerinin kapatılması kararma karşı işverenin yerel iş mahkemesinde itirazda bulunacağı, 2821 sayılı Sendikalar Kanunu'nun 28. maddesinde uluslar arası kuruluşla

üyeliğin iptali davasında sendika veya konfederasyon merkezinin bulunduğu iş mahkemesinde, 2822 sayılı Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Kanunu'nun 12. maddesi uyarınca iş kolu istatistiklerine itirazın Ankara İş Mahkemesi'nde, aynı yasanın 15. maddesinde sendika yetki çoğunluğu tespitine dair kararlara itirazın ve keza 16. maddede Toplu İş Sözleşme hükümsüzlüğü, 46. madde gereği uygulanmakta olan bir grev ve lokavtın kanun dışı olup olmadığının tespiti, 47. madde gereği grev ve lokavtın durdurulması, 51/4 maddesi uyarınca grevin sona erdirilmesi, 60. madde uyarınca Toplu İş Sözleşmesinin yorumu istemlerinin işyerinin bağlı olduğu Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Bölge Müdürlüğünün bulunduğu yerdeki iş davalarına bakmakla görevli mahkemede açılacağı belirlenmiştir.

Somut uyuşmazlıkta davacı işveren iş sözleşmesi gereğince davalı işçi hakkında eğitim masraflarının tahsili için başlatılan icra takip dosyasında borca ve icra dairesinin yetkisine itiraz ettiğini, borçlunun itirazının iptali ile icra inkar tazminatı talebinde bulunmuştur.

Mahkemece taraflar arasında imzalanan iş sözleşmesinde Ankara mahkemelerinin ve icra dairelerinin yetkisini kararlaştırdıkları gerekçesi ile yetkisizlik kararı verilmiştir.

Tarafların delil listelerini sunmaları sağlanıp gösterdikleri deliller usulünce toplanarak yukarıdaki açıklamalara göre bir değerlendirmeye tabi tutularak sonucuna göre yetkili mahkemenin belirlenmesi gerekirken dosya üzerinden eksik inceleme ile yetkisizlik kararı verilmesi hatalı olup bozmayı gerektirmiştir.

SONUÇ: Temyiz olunan kararın yukarıda yazılı sebepten **BOZULMASINA**, 22.01.2010 gününde oybirliğiyle karar verildi.